

Reťazce (znakové reťazce)

Reťazec je nemenná postupnosť znakov Unicode údajového typu str (skratka slova string). Hodnoty typu str sú uzavreté v úvodzovkách alebo apostrofoch (je jedno, ktoré ohraničenie použijeme; na oboch stranách reťazca musí byť rovnaké). Prázdny reťazec je reťazec, ktorý nemá medzi ohraničením ani jeden znak. K jednotlivým znakom v reťazci sa dá dostať pomocou výrazu *reťazec[index]*, pričom prvý znak v reťazci má index 0. Teda napr. "Python"[0] vráti jednoznakový reťazec P; "Python"[5] vráti n; "Python"[6] vráti chybové hlásenie „Index reťazca je mimo rozsah“. Ukážka:

```
>>> "Python"[0]
'P'
>>> "Python"[5]
'n'
>>> "Python"[6]
Traceback (most recent call last):
  File "<pyshell#16>", line 1, in <module>
    "Python"[6]
IndexError: string index out of range
```

Dĺžka reťazca je počet jeho znakov. Dĺžku reťazca, čo je prirodzené číslo, vracia funkcia len(*reťazec*) (názov funkcie zo slova length). Dĺžka prázdneho reťazca je nula. Ukážka:

```
>>> len("Python")
6
>>> len("")
0
```

Ukážka indexovania v reťazci s s hodnotou Python (s = "Python"):

s[0]	s[1]	s[2]	s[3]	s[4]	s[5]
P	y	t	h	o	n
s[-6]	s[-5]	s[-4]	s[-3]	s[-2]	s[-1]

Možné a užitočné sú aj záporné indexy, index s hodnotou -1 vždy ukazuje na posledný znak v reťazci. Uvedomte si aj, že funkcia len() vracia celé číslo o 1 väčšia ako je index posledného znaku v reťazci, resp. s[len(s)-1] == s[-1].

V rámci konverzie (prevodu) možno iný údajový typ previesť na reťazec funkciou str(). Konverziu musíme použiť aj pri vytváraní výstupného reťazca („+“ v ukážke znamená spojiť dva reťazce). Ukážka:

```
>>> str(999)
'999'
>>> str(1.456)
'1.456'
>>> str(1,456)
Traceback (most recent call last):
  File "<pyshell#34>", line 1, in <module>
    str(1,456)
TypeError: str() argument 2 must be str, not int
>>> pi = 3.14159
>>> print(pi)
3.14159
>>> print("PI = ", pi)
PI = 3.14159
>>> print("PI = " + pi)
Traceback (most recent call last):
  File "<pyshell#38>", line 1, in <module>
    print("PI = " + pi)
TypeError: Can't convert 'float' object to str implicitly
>>> print("PI = " + str(pi))
PI = 3.14159
>>>
```

Reťazce sa porovnávajú operátormi ==, !=, <, <=, >, >= (porovnanie sa realizuje lexikograficky - podľa abecedy, pričom ak sa prvé znaky v porovnávaných reťazcoch rovnajú, automaticky sa porovnávajú ďalšie znaky atď.), spájajú operátorom + a opakujú operátorom *, ako to vidieť v ukážke:

```
>>> "Python" == "python"
False
>>> "Python" < "python"
True
>>> "Python" < "Python "
True
>>> s = "Python"
>>> s += "python"
>>> s
'Pythonpython'
>>> s *= 3
>>> s
'PythonpythonPythonpythonPythonpython'
```

Reťazce možno rezať. Rezací operátor má tri varianty:

1. reťazec[začiatok :]
2. reťazec[začiatok : koniec]
3. reťazec[začiatok : koniec : krok]

Začiatok, koniec a krok sú buď celé čísla alebo premenné obsahujúce celé čísla; môžu sa aj nezadať.

Z ukážky nižšie je zrejmý význam jednotlivých variant. Prvý variant vracia podreťazec zo zadaného reťazca so znakmi od znaku s indexom *začiatok* až po posledný znak pôvodného reťazca. Druhý variant vracia podreťazec so znakmi od znaku s indexom *začiatok* až **pred** znak na indexe *koniec*. *Krok* v treťom variante udáva, znak s akým indexom sa má preniesť do podreťazca, napríklad číslo 2 znamená preniesť znaky s indexmi 0, 2, 4, 6, ..., t.j. preniesť znaky len s tými indexmi, ktoré sú násobkami kroku. Záporný krok znamená, že budú vybrané znaky smerom k začiatku reťazca, preto s[: -1] vráti obrátený reťazec.

```
>>> s = "Python je programovací jazyk"
>>> s[7:]
'je programovací jazyk'
>>> s[-5:len(s)]
'jazyk'
>>> s[-5:-1]
'jazy'
>>> s[-5:]
'jazyk'
>>> s[0:len(s):2]
'Pto epormvc ay'
>>> s[::2]
'Pto epormvc ay'
>>> s[5::-1]
'nohtyP'
>>> s[::-1]
'kyzaj ícavomargorp ej nohtyP'
```

Rezacie operátory majú ešte ďalšie možnosti, použitie napríklad pri spájaní reťazcov

```
>>> s[:9] + s[len(s)-7:]
'Python je jazyk.'
```

a možno ich použiť aj na niektoré iné údajové typy.

Najpoužívanejšie funkcie pre reťazce:

Funkcia	Použitie
len(s)	vráti dĺžku reťazca s, počet jeho znakov; pre prázdny reťazec vráti nulu
s.count(r, zač, kon)	vráti počet výskytov reťazca r v reze reťazca s

	<pre>>>> s = "Mama ma Emu" >>> s.count("ma") 2 >>> s.count("má") 0 >>> s.count("ma", 2, 6) 1</pre>
s.find (r, zač, kon)	<p>vráti najľavejší výskyt reťazca r v reze reťazca s alebo -1</p> <pre>>>> s.find("ma") 2 >>> s.find("Ma") 0 >>> s.find("má") -1</pre>
s.format (parametre)	vráti reťazec naformátovaný podľa parametrov - kapitola Formátovanie reťazcov
s.index (r, zač, kon)	<p>vráti index prvého výskytu zľava reťazca r v reze reťazca s alebo vyvolá výnimku;</p> <pre>>>> s.index("ma") 2 >>> s.index("E") 8 >>> s.index("má") Traceback (most recent call last): File "<pyshell#18>", line 1, in <module> s.index("má") ValueError: substring not found >>> s.index("ma", 4) 5</pre> <p>s.rindex(r, zač, kon) vráti index prvého výskytu r sprava alebo vyvolá výnimku</p> <pre>>>> s.rindex("ma") 5 >>> s.rindex("m", 4) 9 >>> s.rindex("m", 0, 4) 2</pre>
s.isalpha ()	vráti True, ak je reťazec s neprázdny a každý znak je písmenom
s.isdigit ()	vráti True, ak je reťazec s neprázdny a každý jeho znak je číslom z kódu ASCII (0 až 9)
s.isalnum ()	vráti True, ak je reťazec neprázdny a každý znak v s je písmenom alebo číslom
r.join (p)	<p>vráti reťazec spojených reťazcov oddelených reťazcom r vytvorený z postupnosti p reťazcov</p> <pre>>>> "".join(["Pondelok", "Utorok", "Streda", "Štvrtok", "Piatok"]) 'PondelokUtorokStredaŠtvrtokPiatok' >>> ", ".join(["Pondelok", "Utorok", "Streda", "Štvrtok", "Piatok"]) 'Pondelok, Utorok, Streda, Štvrtok, Piatok'</pre>
s.lower ()	vráti kópiu reťazca s, veľké písmená zmenené na malé
s.replace (r, w, n)	<p>vráti kópiu reťazca s, v ktorej je každý reťazec r (alebo maximálne n-krát) nahradený reťazcom w</p> <pre>>>> "jelenovi pivo nelej".replace(" ", "") 'jelenovipivonelej'</pre>
s.split (r, n)	<p>vráti zoznam reťazcov oddelených najviac n-krát reťazcom r; ak nie je zadané r, rozdelí sa podľa medzier</p> <pre>>>> s = "13 120.75" >>> s.split() ['13', '120.75'] >>> v = s.split() >>> sucet = int(v[0]) + float(v[1]) >>> sucet 133.75</pre> <p>pre delenie sprava možno použiť s.rsplit(r, n)</p>
s.splitlines (b)	vráti zoznam riadkov, ktorý je výsledkom rozdelenia viacriadkového reťazca s podľa

	<p>oddeľovačov riadkov (\n); ak b nemá uvedenú hodnotu True, tak sa oddeľovače riadkov odstráni</p> <pre>>>> s = """Horela hora, horela V tej hore hrala kapela Kapela hrala zvesela, jejé Zatiaľ čo hora horela""" >>> s.splitlines() ['Horela hora, horela', 'V tej hore hrala kapela', 'Kapela hrala zvesela, jejé', 'Zatiaľ čo hora horela'] >>> s.splitlines(True) ['Horela hora, horela\n', 'V tej hore hrala kapela\n', 'Ka pela hrala zvesela, jejé\n', 'Zatiaľ čo hora horela']</pre>
s.strip(z) s.lstrip(z) s.rstrip(z)	<p>vráti kópiu reťazca s bez začiatkových a koncových bielych znakov (alebo bez znakov uvedených v reťazci z, musia byť však na začiatku alebo konci reťazca s)</p> <pre>>>> s = " -12.75 6.58 " >>> s.strip() '-12.75 6.58'</pre> <p>s.lstrip(z) odreže biele znaky zo začiatku, s.rstrip(z) z konca reťazca z</p>
s.upper()	vráti kópiu reťazca s, malé písmená zmenené na veľké

Viacriadkové reťazce

Ak potrebujeme vytvoriť jeden reťazec, ktorého znaky sú vo viacerých, za sebou idúcich riadkoch, musíme na začiatku a konci reťazca použiť tri apostrofy alebo tri úvodzovky. Vytvorí sa reťazec, ktorý obsahuje na miestach prechodov na nový riadok oddeľovače riadkov (\n).

```
>>> viacriadkovy_retazec = """Horela hora, horela
V tej hore hrala kapela
Kapela hrala zvesela, jejé
Zatiaľ čo hora horela"""
>>> viacriadkovy_retazec
'Horela hora, horela\nV tej hore hrala kapela\nKapela hrala zvesela, jejé\n
Zatiaľ čo hora horela'
>>> print(viacriadkovy_retazec)
Horela hora, horela
V tej hore hrala kapela
Kapela hrala zvesela, jejé
Zatiaľ čo hora horela
```

Používanie neštandardných (na klávesnici sa nevyskytujúcich) znakov Unicode

Každý znak uvedený v tabuľke Unicode má jednoznačne priradené poradové číslo. Ak chceme použiť neštandardný znak, potrebujeme poznať jeho poradové číslo v kódovacej tabuľke Unicode, najlepšie v šestnástkovej sústave. K poradovému číslu zvoleného znaku sa môžeme dostať napríklad pomocou aplikácie Microsoft Word: Vložiť - Symbol - Ďalšie symboly... - záložka Symboly - Písmo: (normálny text) - nájdeme hľadaný znak a z poľa Kód znaku opíšeme štvorciferné hexadecimálne číslo z: Unicode (šestnástkovo). Napríklad pre znak „na druhú“ (²) to je 00B2, pre znak „na tretiu“ (³) to je 00B3, pre grécke písmeno Ω to je 03A9, pre Ω pomenované ohm 2126, pre dolný index ₁ 2081 atď. Na zobrazenie znaku máme dve možnosti. Môžeme využiť „priamy“ zápis znaku, ktorý obsahuje \"uHHHH\" alebo \"uHHHH\", t.j. apostrofy alebo úvodzovky (pokiaľ kód znaku nie je priamo zapísaný v reťazci!), opačnú lomku - vkladá sa v slovenskej klávesnici pravé Alt+Q a HHHH reprezentuje štvorciferné hexadecimálne číslo z Unicodu pre zvolený znak, napríklad zápis \"u03a9\" vypíše grécke písmeno Ω.

Ukážka:

```
>>> \"u03a9'
'Ω'
>>> r1 = float(input("Zadaj odpor R\u2081 v \u2126: "))
Zadaj odpor R1 v Ω: 10
>>> print("R\u2081 = {:.2f} \u2126".format(r1))
R1 = 10.00 Ω
```

```
>>> print( "Obsah = {:.2f} m\u00b2".format(5.4))
```

```
Obsah = 5.40 m2
```

```
>>> print( "Objem = {:.2f} m\u00b3".format(9.8765))
```

```
Objem = 9.88 m3
```

Môžeme tiež využiť funkciu `chr(poradové_číslo)`, ktorá vráti znak - reťazec, zodpovedajúci poradovému číslu z kódovacej tabuľky. Poradové číslo znaku môžeme zapísať v desiatkovej alebo šestnástkovej sústave. Preferuje sa zápis v tvare `0xHHHH` kde každé H reprezentuje jednu cifru šestnástkovej číselnej sústavy a znak bude zobrazený po zápise `chr(0xHHHH)`. Python podporuje aj zápis `u'\uHHHH'` alebo `u"\uHHHH"`, kde u pred poradovým číslom znaku je rovnocenné `chr()`. „Opačnou“ funkciou je `ord(znak)`, ktorá vráti poradové číslo znaku v desiatkovej číselnej sústave.

Ukážka:

```
>>> ord('Ω')
```

Poznámka: Medzi apostrofy sme vložili grécke písmeno Ω z MS Wordu.

```
937
```

```
>>> chr(937)
```

```
'Ω'
```

```
>>> chr(0x3A9)
```

Poznámka: Pomocou kalkulačky sme zistili, že 937_{10} je $3A9_{16}$.

```
'Ω'
```

```
>>> chr(0x03a9)
```

Poznámka: Len sme pozmenili zápis (doplnili 0 a zmenili veľkosť písmena A).

```
'Ω'
```

Pre kľúčové slová „znak ohm v unicode“ nám Google ponúkol tabuľku

(<http://www.fileformat.info/info/unicode/char/2126/index.htm>):

UTF-16 (hex)	0x2126 (2126)
--------------	---------------

UTF-16 (decimal)	8 486
------------------	-------

UTF-32 (hex)	0x00002126 (2126)
--------------	-------------------

UTF-32 (decimal)	8 486
------------------	-------

C/C++/Java source code	"\u2126"
------------------------	----------

Python source code	u"\u2126"
---------------------------	------------------

Pokračovanie ukážky:

```
>>> r1 = float(input("Zadaj odpor R" + chr(0x2081) + " v " + chr(0x2126) + ": "))
```

```
Zadaj odpor R1 v Ω: 10
```

```
>>> print("Odpor R{} = {:.2f} {}".format(chr(0x2081), r1, chr(8486)))
```

```
Odpor R1 = 10.00 Ω
```

```
>>> print("Odpor R{} = {:.2f} {}".format(chr(0x2081), r1, u"\u2126"))
```

```
Odpor R1 = 10.00 Ω
```

```
>>> print( "Obsah = {:.2f} m{}".format( 5.4, chr(0x00B2)))
```

```
Obsah = 5.40 m2
```

```
>>> print( "Objem = {:.2f} m{}".format(9.8765, u'\u00b3'))
```

```
Objem = 9.88 m3
```

Možnosť zápisu na klávesnici sa nevyskytujúcich znakov je v Pythone viacej. Najľahšie sa asi dostaneme k hexadecimálnemu zápisu poradového čísla hľadaného znaku. Pokiaľ nám to zadanie umožňuje, je najjednoduchšie použiť zápis `\uHHHH`. Ak ale potrebujeme napríklad vypísať znaky z určitého intervalu poradových čísel, bez zápis `chr(poradové_číslo)` si asi neporadíme.